

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.20.359/2019/4.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke
. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró
Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperesek: I.rendű felperes neve (**I. rendű felperes címe**) I.
rendű

II.rendű felperes neve (**II. rendű felperes címe**) II.
rendű

A felperesek képviselője:

. Kreisz Gyula Máté ügyvéd (**fél címe**) I. és II. rendű felperesek
képviselésében

Az alperes: alperes neve (**alperes címe**)

Az alperes képviselője:

. Ozsváth Zsolt jogtanácsos

A per tárgya: Sérelemdíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ékesfehérvári Törvényszék 27.P.20.638/2017/16.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

őri Ítéletábla Pf.V.20.271/2018/4/I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az egyetemlegesen jogosult felperesek részére 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I.-II. rendű felperesek második gyermeke 2016. április 4-én 11 óra 5 perckor az otthonukban született meg.
- [2] Az I. rendű felperes kb. délután 4 órakor felhívta dr. **T. I.** neonatológust, aki a felperesekhez este 7 óra körül érkezett meg. Megállapította, hogy az újszülött egészséges, szopott, széklete több alkalommal ürült. A szülők a köldökzsinórt nem vágták el, a méhlepény rendben levőnek tűnt. Miután nem volt nála megfelelő

eszköz a köldökzsinór elvágására és a köldökcsomk ellátására, tájékoztatta a felpereseket az ezzel kapcsolatos teendőkről. Dr. **T. I.** a távozása után, 19 óra 25 perckor felhívta a mentőszolgálatot és bejelentette az otthonszülést. A gyermek „3.400 grammos, tök egészségesnek tűnő, jó állapotban lévő”, de indokolt lenne a II. rendű felperest „nehogy gáz legyen vele” kórházba vinni, „meg a gyermeknek a zsinórját is el kéne vágni”. Az orvos telefonon tájékoztatta a II. rendű felperest, hogy az Országos Mentőszolgálat ügyeletén a gyermek megszületését jelezte.

- [3] A mentőszolgálat 19 óra 27 perckor az alperes tevékenység irányító központjához olyan tartalmú bejelentést tett, miszerint a felek lakcímén történt otthonszülés miatt a II. rendű felperes és az újszülött életveszélyben van. Az alperes járőrei 19 óra 35 perckor kiszálltak a felperesek lakásához, a mentőszolgálat gépjárműve ezt követően érkezett meg.
- [4] A mentősök és a rendőrök bementek a szobába, ahol a II. rendű felperes az újszülöttel tartózkodott. A mentősök a köldökzsinórt elvágták, az újszülöttet rendben találták, a II. rendű felperest és a csecsemőt kórházba vitték. A kórházban az elvégzett vizsgálatok eredményeként megállapították, hogy a gyermek teljesen egészséges és nincs veszélyhelyzet, így a II. rendű felperes az újszülöttel hazament. Másnap a háziorvosnál a szülést bejelentették, ezt követően mind a háziorvos, mind a védőnő az újszülött fejlődését az előírásoknak megfelelően rendszeresen ellenőrizte és azt minden szempontból megfelelőnek találta.
- [5] Az alperes 2016. április 6-án a II. rendű felperessel szemben kiskorú veszélyeztetése büntettének alapos gyanúja miatt nyomozást rendelt el.
- [6] A nyomozás elrendelését a mentőszolgálat életveszélyt állító bejelentésére, a dr. **T. I.** 2016. április 5. napi meghallgatásáról készült jelentésre, ugyanezen a napon a kórházban készült adatgyűjtésre - amely szerint a gyermek veszélyhelyzetben nem volt - alapította. Első nyomozati cselekményként 2016. április 7-én beszerezte dr. **T. I.** bejelentéséről készült hanganyag CD-jét. 2016. május 27-én tanúként hallgatta ki dr. **T. I.** t, aki előadta, hogy a gyermeket egészségesnek találta, azonban az el nem vágott köldökzsinór miatt fertőzést is kaphatott volna. Az otthonszülés közben akár a gyermek, akár az édesanya életét veszélyeztető helyzet is kialakulhat: pl. súlyos méhúri vérzés, az elégtelen köldökzsinór ellátás miatt a gyermek kivérzése, szülés közben a köldökzsinórba való belegabalyodása, ami súlyos oxigénhiányos állapotot idézhet elő. A szövődmények elmaradása a szerencsének volt köszönhető.
- [7] 2016. július 5-én az ügy előadója telefonon beszélt a II. rendű felperessel, megkereste a gyermekszakorvost és a védőnőt. A háziorvos szerint a csecsemő megfelelő fejlődik, veszélyeztető körülményt nem tapasztalt, a szülők a kötelezettségeiknek eleget tesznek. 2016. július 25-én a védőnő a gyermekszakorvossal azonos tartalmú tájékoztatást adott: a szülők a gyermeket a szűrő

vizsgálatokra és tanácsadásra elvitték, a védőoltásokat a BCG-n kívül megkapta. Az alperes beszerezte az újszülöttnel kapcsolatos egészségügyi dokumentációt, a csecsemőt a szülők 2016. május 2-án audiológiai, június 17-én pedig orthopédiai szakrendelésre vitték, ahol teljesen egészségesnek találták.

- [8] Az alperes 2016. augusztus 22. napján szakértőt rendelt ki. A 2016. október 12-én készült szakvélemény szerint a II. rendű felperes korábbi császármetszésére figyelemmel a második szülés alatt – a heg szétválásának veszélye miatt – fokozott megfigyelésre és különleges szakmai szabályok alkalmazására lett volna szükség. Az otthonaszülés veszélyeztette az anya és a magzat életét és egészségét. A heg szétválása esetén az anyánál hasüregi vérzés, lepény leválás, vérzéses sokk, a magzatnál méhen belüli elhalás, kivérzés, oxigénhiányos állapotú születés következhet be. Ezek elmaradása a szerencsés körülményeknek, a terhesség kapcsán érvényesült biológiai folyamatok kedvező alakulásának, a korábban elvégzett császármetszés korszerű és kifogástalan technikai kivitelezésének, a megfelelő gyógyulási hajlam következtében kellő teherbírássá gyógyult műtéti hegnek volt köszönhető.
- [9] A felek nagyobbik gyermekét gondozó védőnő írásban a gyermek rendezett körülmények között nevelkedéséről nyilatkozott.
- [10] A fenti összegyűjtött adatok alapján az alperes 2016. november 3-án kelt 070010/1090-30/2016.bü. számú végzésével az I.-II. rendű felperes részére védőt rendelt ki. A határozat indokolása szerint a felperesekkel szemben a büntetőtörvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 208. § (1) bekezdésébe ütköző és minősülő kiskorú veszélyeztetésének büntette megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás van folyamatban. A felperesek meghatalmazták az adott eljárásban is eljáró jogi képviselőjüket.
- [11] 2016. november 21-én az alperes a felpereseket gyanúsítottként hallgatta meg, fényképfelvételeket készített és ujjlenyomatot, illetve DNS mintát vett. A felperesek a közölt gyanúsítással szemben panasszal éltek. A **Sz.** és Nyomozó Ügyészség a 2016. december 1-jén kelt Fk.V.2264/2016/5. számú határozatával a panaszt elutasította. Indokolásában arra utalt, hogy a megalapozott gyanút a rendőri jelentések, a járóbeteg ellátási lapok, orvosi dokumentáció, a szakvélemény és a tanúvallomás alátámasztotta.
- [12] Az alperes további nyomozati eljárást nem végzett, a kiskorú gyermek érdekében eseti gyám kirendelésére megkereste a gyámhatóságot. A **F.** Kormányhivatal **Sz.** Hivatal Gyámügyi Osztálya 2016. december 23. napján kelt határozatával a kiskorú gyermek részére eseti gyámot rendelt ki. A gyámhatósági határozat ellen a felperesek fellebbezéssel éltek, a **F.** Kormányhivatal 2017. január 31. napján az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [13] Az alperes 2017. január 31. napján kelt határozatával a nyomozást megszüntette, egyben a felperesek bizonyítási indítványát elutasította. A nyomozás megszüntetése a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 190. § (1) bekezdés a) pontján alapult, mivel a cselekmény nem bűncselekmény. Határozata

indokolásban kifejtette, hogy a II. rendű felperes nem tervezetten, hanem váratlan körülmények bekövetkezése okán kényszerült otthonában, szakember segítsége nélkül szülni. Egy ilyen szülés során, a kórelőzményben szereplő császármetszés esetén felmerülhetnek különböző, a magzat és az anya életét, testi épségét veszélyeztető körülmények. Jelen esetben azonban a szülés szövődmény mentesen zajlott le, veszélyhelyzet nem állt fenn, annak csupán távoli, absztrakt lehetősége merült fel. A törvényi tényállás megvalósulásához, a súlyos kötelezettségszegéssel okozati összefüggésben álló absztrakt veszélyhelyzet létrejötte is elegendő. Az adott esetben az a szülői mulasztás, miszerint csak késve hívtak orvost újszülött gyermekükhöz, nem minősül súlyos kötelezettségszegésnek, hiszen nyilvánvaló, hogy reális veszély esetén azonnal intézkedtek volna.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [14] A felperesek keresetükben azt kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest személyenként 1.050.000 forint sérelemdíj, ennek 2016. november 21. napjától járó kamatai és perköltség megfizetésére.
- [15] Keresetük jogcímeiként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdését, ezen belül a Ptk. 2:43. §-t és 2:45. §-t jelölték meg. A sérelemdíj jogalapját a Ptk. 2:52. §-ra alapították, az alperes felelősségének megállapítását a Ptk. 6:548. § (1) és (2) bekezdése alapján kérték. Hivatkoztak az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésére és a IV. cikk (2) bekezdésére.
- [16] Állították, hogy az alperes teljesen megalapozatlanul vádolta meg őket bűncselekmény elkövetésével. A súlyos szakmai hiba miatt becsületük, az emberi méltóságuk és a személyes szabadságuk sérült, megaláztatást szenvedtek el, meggyanúsították, rabosították őket. A személyi szabadság megsértését az alperes azzal követte el, hogy a felpereseket a rabosításnak nevezett adatrögzítési eljárásnak alávetette, ennek keretében róluk ujj- és tenyér nyomatot, DNS mintát vettek nyilvántartásba, fényképet készítettek, amely cselekvési szabadságuk elvonásával is járt. A 2016. december 16-án kelt átiratban az alperes a gyámügyi osztályt az újszülött gyermek életét és egészségét veszélyeztető tevékenységükről tájékoztatta, ezzel jóhírnevüket megsértette.
- [17] A felperesek jogi álláspontja szerint az alperes kirívóan tévesen értelmezte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, súlyosan okszerűtlen mérlegelésével megalapozatlanul gyanúsította meg őket. A gyanúsítás megtörténte és a nyomozást megszüntető határozat kelte között érdemi nyomozati cselekmény nem történt, a gyámhivatal megkeresése ugyanis nem minősül ilyen cselekménynek. Az alperes tehát egyező adatok alapján két egymástól eltérő határozatot hozott, ez pedig egyértelműen alátámasztja a súlyos és kirívóan téves jogértelmezést. A nyomozást megszüntető határozat szerint a kiskorú veszélyeztetéséhez szükséges kötelezettségszegő magatartás

és a bűncselekmény második tényállási eleme, a közvetlen veszélyhelyzet kialakulása sem volt megállapítható.

- [18] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A nyomozás elrendelésének az alapja az Országos Mentőszolgálatról érkezett - az újszülött ellátatlan, az anya és az újszülött is veszélyhelyzetben van - bejelentés volt. A tanúként meghallgatott dr. **T. I.** véleménye szerint a szülők veszélyeztették a gyermek egészségi állapotát, míg a kórházi orvos a veszélyhelyzet hiányáról nyilatkozott. Az ellentmondás feloldása érdekében rendelte ki a szakértőt. A kihallgatott tanúk és a szakvélemény azt támasztotta alá, hogy a felperesek a szülőktől elvárható kötelezettségüket megszegték, amikor a szülés megindulásakor, illetőleg azt követően az újszülött szakszerű ellátásáról (azonnal) nem intézkedtek és ez a mulasztás veszélyeztette az újszülött testi egészségét és fejlődését.
- [19] Az alperes álláspontja szerint nem a gyermek akkori aktuális egészségi állapotának, hanem annak van jelentősége, hogy a születése megfelelt-e a törvényi feltételeknek. A felperesek gyanúsítottként történő kihallgatása a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel egyező, okszerű folyamat eredménye volt, azt az ügyészség is megalapozottnak ítélte.
- [20] Az egységes és következetes bírói gyakorlat alapján a téves jogalkalmazás csak kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés esetében alapozza meg a kártérítést. A gyanúsítottként történő kihallgatással nem a Ptk. becsület és jóhírnévhez való jog megsértésével összefüggő tényállásban jelölt véleményének adott hangot, hanem jogszerű eljárási cselekményt végzett.
- [21] A felperesi álláspont elfogadása azt jelentené: minden gyanúsítottkénti kihallgatás esetén azzal az irreális következménnyel kell számolni, hogy az eljárás megszüntetése után megállapítanak a becsület megsértését. A felperesek rabosításakor, a gyámhatóság megkeresésével a jogszabályi kötelezettségét teljesítette. A nyomozás adott szakaszában a gyermek részére eseti gyámot kellett kirendelni, a kérelem megalapozásához pedig szükséges volt az eljárás lényegének a közlése is.

Az első- és másodfokú ítélet

- [22] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest a felperesek részére személyenként 500.000 forint sérelemdíj, ennek 2016. november 21. napjától a kifizetésig járó a késedelemmel érintett fél év első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyező kamat megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [23] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban régi Pp.) 2. § (2) bekezdése alapján a bíróság a kereset tartalma szerint bírálja el, azaz a keresetben meghatározott jogcímhez nincs kötve. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:548. § (1) bekezdése szerinti, a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség szabályai szerint vizsgálta a kereset

megalapozottságát. Abban kellett állást foglalni, hogy az alperes a nyomozás elrendelésekor, illetve a gyanúsításkor a rendelkezésre álló tényeket okszerűen mérlegelte-e.

- [24] Az elsőfokú bíróság a peradatok mérlegelésével arra a következtetésre jutott, hogy az alperes súlyosan okszerűtlenül értékelte a rendelkezésre álló adatokat, indokolatlanul határozott a nyomozás elrendeléséről. A veszélyhelyzet alaptalanságát igazolta a kórházi szakorvos nyilatkozata. Az alperesnek módja és lehetősége lett volna a régi Be. 172/A. § (2) bekezdésének megfelelően a feljelentés kiegészítésére, ami indokolt esetben 15 nappal meghosszabbítható. Ennek keretében a kiskorú veszélyhelyzetének tényét vagy hiányát tisztázhatta volna, a körzeti gyermekorvostól és a védőnőtől tájékozódhatott volna a kórházból hazavitt újszülött otthoni ellátásáról.
- [25] Az elsőfokú bíróság indokolatlannak tekintette az orvosszakértő kirendelését is. A gyermeket először látó neonatológus orvos tanúvallomásaiban a gyermek teljesen egészséges voltáról beszélt. A tanúnak a szülés közbeni veszélyek előfordulására való utalása feltételezés volt, a gyermeket a kórházban ellátó szakorvos veszélyhelyzetet nem tapasztalt. Az alperes megalapozatlanul alapította a szakvéleményre az alapos gyanú fennállását. Magyarországon nincs kötelező rendelkezés arra, hogy a nő csak kórházban, egészségügyi személyzet közreműködésével szülhet. A józan ész pedig nem a büntetőjogi felelősség kategóriájába tartozik.
- [26] 2016. november 21. napján az alperesnek azt a kérdést kellett eldöntenie, hogy a felperesek valamilyen súlyos kötelezettségszegést elkövettek-e. Az alperes ilyennek ítélte, hogy a szülés megindulásakor nem hívtak mentőt és nem mentek kórházba. Ugyanakkor a felpereseket semmi sem kötelezte arra, hogy a szülés megindulásakor egészségügyi szolgáltatóhoz forduljanak. A gyermek egészségesen született, az őt ellátó orvos elsődleges megállapításai szerint élénk, keringése rendezett és szopott. Ugyanilyen megállapítást tett a kórház orvos is. Az adott esetben tehát hiányozott a törvényi tényállás alapvető eleme, a veszélyhelyzet. A veszélyhelyzetnek ugyanis nem egy távoli, absztrakt helyzetnek kell lennie, hanem az adott kiskorúra nézve konkrétnek. A nyomozást megszüntető határozat indokolása szerint konkrét veszélyhelyzet nem áll fenn, ezért a gyanúsítás kirívóan okszerűtlen mérlegelés eredménye volt, az alperes jogellenes magatartása bizonyított.
- [27] A jogellenes magatartás miatt az alperes felelős a felperesnek okozott kárért és hátrányért. Az elsőfokú bíróság a kártérítés mértékét, az I.-II. rendű felpereseket ért hátrány mérlegelésével személyenként 500.000 forintban tartotta indokoltnak.
- [28] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [29] Az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges körben a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntése a másodfokú

bíróság eltérő indokolása alapján helytálló.

- [30] A másodfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság jogszabályszerűen alapította-e döntését a közigazgatási jogkörben okozott kár felelősségi szabályaira.
- [31] A felperesek a keresetlevelükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes megsértette a becsületüket, jóhírnevüket, személyes szabadságukat. A keresetlevél 15. és 16. oldalán hivatkoztak a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősséget szabályozó Ptk. 6:548. § (1) – (2) bekezdésére. A keresetlevél 17. oldal harmadik bekezdésében előadták, hogy az alperes alapos ok nélkül, jogellenesen gyanúsította meg őket, és a rendelkezésre álló adatok helytelen értékelésével következtetett a törvényi tényállás kimerítésére. A 20. oldal negyedik bekezdésében pedig rögzítették, hogy a felperesek személyiségi jogainak sérelme az alperes közhatalmának gyakorlásával összefüggésben valósult meg. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen foglalt állást abban, hogy az állított jogsértés az alperes közhatalmi tevékenységével áll okozati összefüggésben, ebből következően helytállóan vizsgálta a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség fennállását.
- [32] A felperesek a keresetüket az alperes 2016. november 21. napján történt, gyanúsítottkénti kihallgatásukra, az azzal összefüggő cselekményekre alapították. A jogvitában tehát abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az alperes a hivatkozott napon a rendelkezésre álló tényeket okszerűen mérlegelte-e. A másodfokú bíróság erre tekintettel a nyomozás elrendelésére és a szakértő kirendelésére vonatkozó elsőfokú ítéleti okfejtést a régi Pp. 215. §-a alapján mellőzte.
- [33] Az Alaptörvény I. Cikk (1) bekezdése szerint az emberi sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. A II. Cikk értelmében az emberi méltóság sérthetetlen.
- [34] A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy a törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse és abban őt senki ne gátolja és a (2) bekezdés alapján a személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.
- [35] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a közigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősség akkor állapítható meg, ha a közigazgatási szerv részéről kirívóan súlyos jogalkalmazási, jogértelmezési tévedés történt. A perben nem vitatható, hogy az alperes a kiskorú veszélyeztetésével kapcsolatos gyanú megfogalmazására mérlegelő tevékenysége eredményeként jutott.
- [36] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az alperes kirívóan okszerűtlen mérlegelés következményeként gyanúsította meg a felpereseket a kiskorú veszélyeztetésének büntettével.
- [37] Tény, hogy az alperes a meggyanúsítást követően az ügyben nyomozati cselekményt nem végzett, a gyámhatóságot kereste meg az eseti gyám kirendelése érdekében, majd 2017. január 31. napján a nyomozást megszüntette arra hivatkozva, hogy a cselekmény nem bűncselekmény.

A nyomozati eljárás adataiból egyértelműen megállapítható, hogy a gyanúsítás közlésekor az alperes már minden olyan adat birtokában volt, amelyek alapján már akkor megszüntethette a nyomozást. Kirívóan okszerűtlen az olyan mérlegelés, amikor a gyanúsítás elrendelése és a nyomozás megszüntetése ugyanazokon a tényeken alapul.

- [38] A gyanúsítását közlésekor már nyilvánvaló volt, hogy a felperesek magatartása nem valósított meg bűncselekményt. A bűncselekménnyel kellő alap nélkül történő meggyanúsítás a Ptk. szerint az emberi méltósághoz való jog, mint személyiségi alapjog megsértésének megállapítására adhat alapot. A másodfokú bíróság ezért az alaptalan gyanúsítás tekintetében az emberi méltóság megsértését állapította meg, annak figyelembe vételével, hogy a személyiségi jogok védelme körében a bíróság döntésénél nincs jogcímhez kötöttség.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [39] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Kérte, hogy a Kúria jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a felperesek keresetét utasítsa el. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a régi Pp. 3. § (2) bekezdése, a 220. §-a és a 221. § (1) bekezdésének megsértésére alapította.
- [40] Felülvizsgálati érvelése szerint a jogerős ítélet - az elsőfokú ítéletére is visszautalva - a keresetét a Ptk. 6:548. § (1) - (2) bekezdésére hivatkozással jogszabálysértéssel bírálta el. Megsértette a régi Pp. 3. § (2) bekezdését, továbbá döntését nem indokolta meg.
- [41] A felperesek a becsületük, a jóhírnevük és a személyi szabadságuk megsértése miatt sérelemdíj megfizetésére kötelezést kértek. A keresetük még tartalma szerint sem értelmezhető az alperes által folytatott nyomozás jogszerűtlensége (a jogellenes magatartás) megállapítására és nem vagyoni hátrány, azaz az okozott kár megfizetésére kötelezésre. A másodfokú bíróság megsértette a kérelemhez kötöttség alapelvét azzal, hogy a felperesek erre irányuló kérelme hiányában a közigazgatási jogkörben okozott károkozást megállapította és a kártérítést megítélte.
- [42] A másodfokú bíróság álláspontjától eltérően a gyanúsítás, illetve a nyomozás megszüntetése tárgyában hozott döntés két, egymással összefüggésben nem álló határozat. A jogvitában csak a gyanúsítással kapcsolatban kellett vizsgálni az okszerűséget/okszerűtlenséget, amelynek a megállapítása nem függ a nyomozás további nyomozati cselekmények nélküli későbbi megszüntetésétől. A nyomozás megszüntetése a korábbi gyanúsított kihallgatásokat nem teszi jogszerűtlenné.
- [43] A nyomozás során a felperesek gyanúsítottként történő kihallgatásához az ok-okozati folyamat vezetett. Az alperes

részletesen levezette a nyomozati cselekményeit, utalt a szakértő szakvéleményére, továbbá arra, hogy a Btk. 208. § (1) bekezdése alapján a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy, aki e feladatából eredő köteleességét súlyosan megszegi és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti, büntettet követ el. A Btk. fenti tényállási elemei között a veszélyeztetés ténye a II. rendű felperes otthonszülése esetében a szakértői vélemény alapján bizonyított. Nem volt kétséges az sem, hogy a felperesek szándékosan nem kértek segítséget a szülés megindulásakor és szándékosan nem indultak el a kórházba, magatartásukkal a megszületendő csecsemővel kapcsolatos gondossági kötelezettségüket megszegették. A felperesek meggyanúsítása okszerű volt, hiszen a nyomozati eljárásban a megalapozott gyanú közléséhez szükséges tények rendelkezésre álltak. A nyomozóhatóságnak ezt követően azt kellett volna tisztáznia, hogy a felperesek magatartása tudatos és szándékos volt-e, ez alapján a kötelezettség súlyos megszegése a veszélyhelyzet mellett fennállt-e, vagyis a cselekményük során a bűnösségre vonatkozó tényeket kellett tisztáznia.

- [44] A bűnösség megállapítása során nem csak az objektív jellegű bizonyítékok, hanem az elkövető cselekményhez fűződő pszichés szubjektív viszonya, a szándékosság, illetve a gondatlanság is jelentőséggel bír. A tisztázás egyik lehetséges módja az érintett kihallgatása. Az alperes tanúként hallgatta meg a II. rendű felperes szülésztorvosát és az ő tanúvallomása alapján a nyomozóhatóságnak olyan tények álltak rendelkezésére, miszerint a II. rendű felperes tudatosan nem akarta a székesfehérvári kórházban szülni. A nyomozás feladata volt annak megállapítása, hogy a felperesek emiatt nem értesítették az egészségügyi szolgáltatót, illetve nem kértek segítséget. Szintén a nyomozás további részében kellett tisztázni, hogy a felperesek valóban kerestek-e Budapesten olyan egészségügyi intézményt, ahol a gyermek megszülethetett volna vagy tudatosan nem tettek ilyen előkészületet.
- [45] Az alperes megjegyezte azt is, hogy a nyomozóhatóságnak a nyomozás megszüntetéséről hozott döntése volt okszerűtlen, mivel a nyomozóhatóság nem tett eleget a Be. 164. § (2) bekezdésében foglaltaknak. A másodfokú bíróság ezért tényellenesen állapította meg, hogy a felperesek gyanúsítottként történő kihallgatásának jogi alapjai nem álltak fenn.
- [46] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozták. Rámutattak arra, hogy az alperesnek a felülvizsgálati kérelmében kifejtett jogi érvelése lényegében azonos a fellebbezésben foglaltakkal, amelyeket a másodfokú bíróság értékelt és elbírált.
- [47] A jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül, helyesen alkalmazta a régi Pp. 3. § (2) bekezdésben foglaltakat, mivel a bíróság a kereset jogcíméhez nincs kötve. A felperesek az alperessel szemben személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása, valamint ezzel összefüggésben közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése

íránt nyújtották be a keresetüket. Ezt az eljárás során nem változtatták meg, azt mindvégig a keresetlevélben megjelölt jogszabályhelyekre alapították, többek között a Ptk. 6:548. §-ára. Így az eljáró bíróságok jogszerűen marasztalták az alperest közigazgatási jogkörben okozott kár jogcímén.

- [48] Az első- és a másodfokú bíróság egyező álláspontja szerint a felperések meggyanúsítása kirívóan okszerűtlen mérlegelés következménye volt. A másodfokú bíróság nyomatékosan értékelte, hogy a gyanúsítás közlése és a nyomozás megszüntetése között az alperes semmilyen nyomozati cselekményt nem végzett, így a két ellentétes döntést ugyanazon adatok alapján hozta meg. A per eldöntése szempontjából teljesen irreleváns kérdés, hogy a két döntés egymással összefüggésben nem álló döntés. A perben az alperes tanúja egyértelműen úgy nyilatkozott: a gyanúsítást követően a felperések jogi képviselőjének panasza alapján döntött úgy az alperes, hogy a nyomozást megszünteti a felperésekkel szemben. A panasz pedig új adatot és bizonyítékot nem tartalmazott.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [49] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján vizsgálta felül. A felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati kérelem alapján az alperes magatartásának jogellenes volta, az okozati összefüggés és a jogerős ítélet által megítélt összecszerűség kizárólag a megjelölt eljárási jogszabálysértések vonatkozásában vizsgálandók.
- [50] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.
- [51] A Kúria elsődlegesen abban foglalt állást, hogy sérült-e a régi Pp. 3. § (2) bekezdése - és ezzel összefüggésben a régi Pp. 215. §-a, mivel annak megsértése súlyos, az ügy érdemi elbírálására kiható eljárásjogi jogszabálysértésnek minősül [rég Pp. 275. § (3) bekezdés].
- [52] A Kúria a jogerős ítéletben kifejtett jogi álláspontot elfogadta, azt nem ismétli meg. A felülvizsgálati kérelemre figyelemmel az indokolást az alábbiakkal kiegészíti.
- [53] A személyiségi jog abszolút szerkezetű, vagyis a személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani [Ptk. 2:42. § (1) bekezdés]. A jogsértést azonban - egyebek mellett - kizárja a jognak a személyiségi jogot sértő felhatalmazása. Ennek megfelelően a Ptk. által amellel felállított védelmet, hogy mások személyiségi jogainak bármilyen megsértése vagy korlátozása jogellenes, a sértő fél megdöntheti annak bizonyításával, hogy az elkövetésre feljogosított volt, azt számára jogszabály engedte meg.
- [54] Az adott esetben a kifogásolt rendőri intézkedések nyilvánvalóan kihatottak a felperések bizonyos személyiségi jogaira, sértették azokat, korlátozták őket gyakorlásukban, tehát volt olyan személyiségi joguk, amelyek az alperes eljárásával csorbult. Helytállóan utalt az alperes arra, hogy a rendőség egyes eljárása természetsszerűleg sérti az eljárás alá vont személy jogait. A

következetes ítélkezési gyakorlat alapján a rendőrségnek a közhatalom gyakorlása során az irányadó jogszabályok betartásával történő eljárása a személyiségi jogsértést kizárja. Ha tehát az eljárása jogszerűségét az alperes megfelelően bizonyítja, a személyiségi jogsértések jogkövetkezményei [Ptk. 2:51. §, 2:52. §] nem alkalmazhatók, a kereset elutasításának van helye.

- [55] Az alperesi bizonyítás sikertelensége esetén jogkövetkezményként felmerülhet a sérelemdíj [Ptk. 2:52. §]. A sérelemdíj megfizetésére kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíj megfizetésére köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni [Ptk. 2:52. § (2) bekezdés], vagyis a sérelemdíj fizetés alóli mentesülés feltételeit a jogsértő személyre irányadó felelősségi rendszer alapján kell meghatározni.
- [56] Mindez pedig azt jelenti, hogy ez a jogkövetkezmény a személyi jogsértés megvalósulása mellett is csak akkor alkalmazható, ha az alperesre nézve fennállnak a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség Ptk. 6:548. § (1) bekezdésében foglalt feltételei.
- [57] A fentiek alapján a régi Pp. 3. § (2) bekezdése nem sérült. A felperesek keresetükben a jogsértés kompenzálásaként sérelemdíj megfizetésre kötelezést kértek, és a keresetlevelében – ahogy erre a jogerős ítélet helytállóan utalt – a közigazgatási jogkörben okozott kár anyagi jogi jogszabályhelyét is megjelölték. Az alperes hatóságként eljárva folytatta le a nyomozást, eljáró bíróságok tehát helyesen foglaltak állást abban, hogy az alperes a Ptk. 6:548. § szerinti kárfelelősségére vonatkozó szabályok szerint köteles helytállni – bizonyítottság esetén – a felperesnek a személyiségi jogai megsértése miatt okozott kárért. A Kúria megjegyzi, hogy az alperes a perben maga is a közigazgatási jogkörben okozott kárfelelősség ítélkezési gyakorlatára hivatkozva kérte (nem történt súlyos jogalkalmazói hiba) a kereset elutasítását.
- [58] Alaptalan az alperesnek a további megjelölt eljárásjogi jogszabálysértésre való hivatkozása.
- [59] Az alperes a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a régi Pp. 220. § és 221. § megsértésében jelölte meg. A régi Pp. 272. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a megsértett jogszabályhelyet és ki kell fejteni a jogszabálysértés indokait is. A Kúria kizárólag a megjelölt és indokolt jogszabálysértések körében vizsgálja felül a jogerős ítéletet [1/2016. (II.15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 3. 4. és 6. pont].
- [60] Az alperes a régi Pp. 220. § – az ítélet tartalmi követelményei – tekintetében nem fejtette ki, hogy a jogerős ítélet a jogszabályhely melyik előírását sértette meg, ami az állított jogszabálysértés érdemi vizsgálatát kizárja [PK vélemény 3. pont].
- [61] Az alperes a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértését azzal indokolta, hogy a jogerős ítélet nem adta indokát az alperest marasztaló döntésének. Az indokolás hiányát a jogerős ítéletben

foglaltak téves bizonyítékértékelésére alapította, de a régi Pp. 206. § (1) bekezdés megjelölése nélkül. A már kifejtettek alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett jogszabálysértések tekintetében vizsgálja, a jogszabályhely megjelölésének hiányában a bizonyítékok mérlegelése érdemben nem vizsgálható [PK vélemény 3. pont].

- [62] A Kúria a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének érdemi vizsgálata előtt indokoltnak tartja az alábbiak kifejtését.
- [63] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a jogalkalmazó kárfelelősségét csak kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés alapozza meg. A tévedések súlyának értékelésénél, amennyiben az alkalmazandó jogszabályhely egyértelmű, a ténymegállapítás és a döntés pedig nem mérlegelésen alapul, általában nem lehet szó a felrőhatóság körén kívül eső tévedésről, hibáról (EBH 2001.526.). A felrőhatóság körébe a súlyos megalapozatlanság, a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen, logikátlan értékelése tartozik, a bizonyítékok téves mérlegelése önmagában felrőható magatartást nem valósít meg (BH 2005.55.).
- [64] A Be. meghatározza az egyes eljárási cselekményeket, azok foganatosításának feltételeit, továbbá törvényességük betartása érdekében a végrehajtás módját is. A törvénynek mindenben megfelelő eljárás nem járhat személyhez fűződő jogok megsértésével, tehát az igény megalapozásához elengedhetetlen annak bizonyítása, hogy a büntetőeljárásban valamely hatóság konkrét rendelkezést olyan módon sértett meg, amely egyben a személyhez fűződő jogok megsértését eredményezte. Annak vizsgálatánál pedig, hogy történt-e ilyen jogsértés, a jogalkalmazó tevékenység jellegéből kell kiindulni. Ennek megfelelően elsősorban azt kell feltárni és értékelni, hogy az adott eljárási cselekmény igényelt-e jogalkalmazói mérlegelést vagy sem.
- [65] Az alapos gyanú fennállásának megállapítása egyértelműen jogalkalmazói mérlegelést igényel: megvalósult-e a konkrét bűncselekmény törvényi tényállása és kit terhel a büntetőjogi felelősség.
- [66] Helytállóan érvelt az alperes azzal, hogy a nyomozást megszüntető határozat tényéből önmagában nem lehet visszakövetkeztetni a gyanúsítás súlyosan okszerűtlen voltára még akkor sem, ha az eltelt időtartam alatt érdemi intézkedés nem történt. A jogvitában – a másodfokú bíróság megállapításának megfelelően – ugyanis kizárólag az vizsgálandó, hogy az alperes az alapos gyanú közlésekor az addig rendelkezésére álló adatokat kirívóan okszerűtlenül és nyilvánvalóan tévesen mérlegelte-e: megállapíthatók-e a kiskorú gyermek veszélyeztetése büntettének a Btk. 208. § (1) bekezdésében írt tényállási elemeinek megvalósulása.
- [67] A Btk. 208. § tényállása szerint a kötelességszegésnek súlyosnak kell lennie (szűkítő elkövetési mód) és a bűncselekmény eredménye a kiskorú testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésének veszélyeztetése (konkrét veszélyeztető bűncselekmény), amihez a konkrét sérelem lehetősége szükséges és elégséges. A súlyos

kötelességszegés nem minden esetben jár együtt bizonyítható veszéllyel (EBH 2009.2029.). A bűncselekmény csak szándékosan valósítható meg: az elkövető tudatának át kell fognia a kiskorúságot, a releváns kötelességek körét, a kialakult veszélyhelyzetet és jellemzően ezek iránt közömbösen fejti ki a cselekményét.

- [68] A megalapozott gyanú akkor merül fel, ha a bűncselekmény és a konkrét személy között olyan, a büntetőeljárás szabályai szerint törvényesen rögzített bizonyítékokkal alátámasztott összefüggés mutatható ki, amely nagy fokban valószínűsíti a személy elkövetői minőségét. Ebből következően a megalapozott gyanú közléséhez az alperesnek meg kellett bizonyosodnia arról, hogy a bűncselekmény törvényi tényállásában foglalt feltételei a nyomozás addigi adatai alapján fennállnak.
- [69] Az intézetén kívül szülés szakmai szabályairól, feltételeiről és kizáró okairól szóló 35/2011. (III.21.) Korm. rendelet az előzetes választás alapján a fekvőbeteg szakellátás keretein kívüli szülészeti és újszülött ellátás szakmai szabályozását rendezi. A Korm. rendelet a tudatosan ezt a formát választó várandós anya szülését, az újszülött ellátását szabályozza: a felelős személy (szülés-nőgyógyász szakorvos vagy megfelelő képzettséggel rendelkező szülésznő) a szülés biztonságos lefolytatásáért, a 2. § (4) bekezdése alapján az újszülött ellátásért neonatológus csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos felel.
- [70] Az adott esetben a felperesek az intézményi keretek közötti szülésről döntöttek. Tény, hogy a gyermek otthon született meg, és tény az is, hogy a szülés után öt órával később, csak délután 16. órakor értesítették a neonatológus szakorvost, aki este 19 óra körül a gyermeket megvizsgálta. (A Korm. rendelet 9. § (2) bekezdése szerint 24 órán belül kell elvégezni a gyermekgyógyászati vizsgálatot.)
- [71] Az alperes - az otthonszülés jogszabályi feltételei hiányában - jogszerűen végzett nyomozati cselekményeket. A régi Be. 170. § (1) bekezdése és a 190. § (1) bekezdésére figyelemmel elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy a cselekmény bűncselekmény-e, ebből a szempontból volt mérlegelendő a súlyos kötelességszegés (nem hívták azonnal a mentőt).
- [72] A beszerzett adatok alapján kétségtelen, hogy a szülés intézményen kívüli lefolyása miatt az anya és a gyermek élete, egészsége veszélybe kerülhetett volna. A neonatológus orvos és a kórházi szakorvos egyező orvosi nyilatkozatai alapján azonban a szülés egészségügyi veszélyhelyzetet nem eredményezett, a gyermek komplikációk nélkül, egészségesen született.
- [73] A rendelkezésére álló adatok alapján egyértelműen és tényszerűen megállapítható volt, hogy a szülésnél elméletben felmerülhető krízishelyzetek a konkrét esetben nem valósultak meg, a gyermeknek a szülők súlyosan kötelességszegő magatartása miatti veszélyeztetése ténylegesen, a valóságban fel sem merült. Ennek hiányát viszont az alperesnek észlelnie kellett volna, ez súlyos

jogalkalmazási hibának minősül.

- [74] A másodfokú bíróság - visszaulva az elsőfokú bíróság ítéletére - a döntését megindokolta, az alperes az alapos gyanú közlésekor az addig feltárt adatokat kirívóan okszerűtlenül értékelte. A veszélyhelyzet elméleti fennállását az adott helyzetre nem konkretizálta: a szülők súlyos kötelességszegő magatartásának eredményeként a gyermek szándékos veszélyeztetésének formális értelmezése miatt a felperesek személyiségi jogai sérültek.
- [75] A Kúria kifejtettekre tekintettel megállapította, hogy a jogerős ítélet eljárási jogszabályt nem sértett, ezért azt a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [76] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyalás megtartása nélkül bírálta el.
- [77] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. A Kúria az arányos felülvizsgálati eljárási költség, továbbá a felülvizsgálati eljárási illeték mértékéről és viseléséről a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése, 82. § (1) bekezdése, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja, 50. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja, (2) bekezdése, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2020. március 3.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelél: